

Inleiding

Hierbij treft u het S.O.P. (schoolondersteuningsprofiel) aan De Opperd. Het opstellen van een S.O.P. is een wettelijke verplichting als gevolg van de invoering van de wet Passend onderwijs die van kracht is geworden op 1 augustus 2014. Dit S.O.P is verbonden met het ondersteuningsplan 2021-2026 van het samenwerkingsverband Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH). Om het S.O.P. in zijn volledigheid te kunnen beschouwen, zijn de navolgende documenten van belang:

- Het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband SPPOH 2021-2026;
- Het Strategisch Beleidsplan van Lucasonderwijs;
- De beschrijving van de fasering;
- De beschrijving van het pedagogisch concept;
- Het Zorgplan (versie april 2018) van Rkbs De Regenboog.

Doelstelling

Middels het S.O.P. wordt inzicht verschaft in de mogelijkheden voor kinderen op onze school. Het moet voor alle betrokkenen bij onze school duidelijk zijn wat zij van ons onderwijs aan de aan ons toevertrouwde kinderen mogen verwachten.

Basisondersteuning binnen Haaglanden

Basisondersteuning

Basisondersteuning is ondersteuning die op elke school in Haaglanden geboden wordt. Scholen ontvangen jaarlijks een bijdrage vanuit het samenwerkingsverband ten behoeve van het vormgeven van basisondersteuning. Deze bijdrage wordt ingezet voor het versterken van passend onderwijs in de school. Denk aan het goed organiseren van een multidisciplinair overleg (MDO) of de inzet van preventieve en licht curatieve interventies.

De basisondersteuning van onze scholen bestaat uit:

- A. Basiskwaliteit.
- B. De ondersteuningsstructuur op school.
- C. Werken volgens de uitgangspunten van Handelingsgericht Werken.
- D. Preventieve en licht curatieve interventies

A. Basiskwaliteit

De basisondersteuning van een school is ten minste op orde als deze voldoet aan de basiskwaliteit zoals gesteld door de Inspectie van Onderwijs.

B. De ondersteuningsstructuur op school

De ondersteuningsstructuur van de school is het systeem waarmee de school het onderwijs evalueert en de ontwikkeling van individuele leerlingen volgt, ook wel de zorgstructuur genoemd. Onderdeel hiervan is een team dat de uitvoering van de basisondersteuning en extra ondersteuning coördineert en stimuleert. Dit team geeft deze ondersteuning vorm samen met onder meer de leerling, de leerkracht(en), ouders, de adviseur passend onderwijs van het samenwerkingsverband, de schoolmaatschappelijk werker en andere

deskundigen. In het schoolplan wordt beschreven wie en met welke expertise onderdeel is van die ondersteuningsstructuur en hoe dit zichtbaar wordt gemaakt voor de leerkrachten, ouders en leerlingen.

Inrichting van ons onderwijs

We zijn een school voor leerlingen die belemmerd worden door hun gedragsstoornis of hun gedragsprobleem; veelal externaliserend gedrag. Om aan het onderwijsleerproces deel te nemen moet een leerling leerbereid en leergericht zijn. Veel leerlingen van de Opperd zijn dat nog niet. We zien dat veel leerlingen op De Opperd nog niet benaderbaar zijn of heel moeilijk benaderbaar.

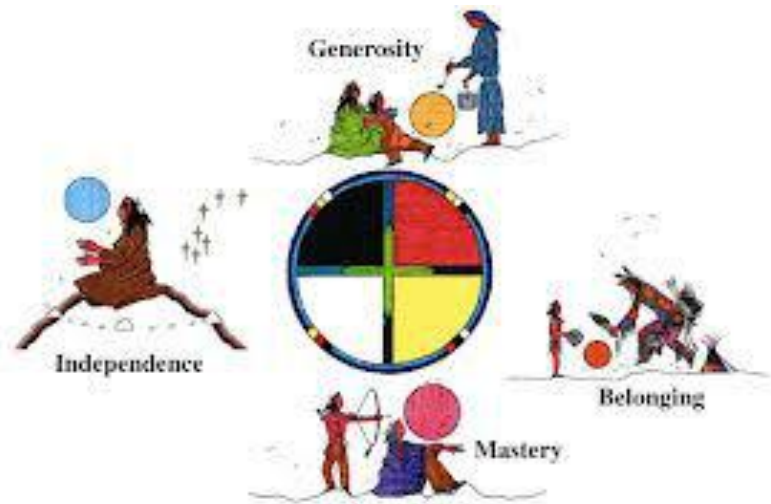
Om onderwijs te kunnen geven, zullen wij er dus voor moeten zorgen dat de leerling in staat is om dat onderwijs te volgen en daaraan deel te nemen. We zullen deze leerling van onbenaderbaar naar leergericht moeten krijgen. We hebben daarvoor een fasering aangebracht met in die fasering indicatoren waaraan wij de ontwikkeling van de leerling kunnen duiden. Deze fasering met indicatoren helpt ons om de juiste ondersteuning te bepalen voor de leerling en de effectiviteit van die ondersteuning vast te stellen.

Een leerling moet eerst benaderbaar zijn voor de volwassenen die de leerling begeleiden in zijn ontwikkelingsproces. Vervolgens moet de leerling in staat zijn relatie aan te gaan met diezelfde volwassenen, maar ook met andere leerlingen. Als een leerling benaderbaar is en relatie kan aangaan, moet gewerkt worden aan de bereidheid om te leren. Als die bereidheid aanwezig is bij een leerling zal er gewerkt kunnen worden aan de leergerichtheid van de leerling. Is een leerling eenmaal leergericht, dan kan de leerling voluit deelnemen aan het onderwijsleerproces van de school.

We zien dat de ontwikkeling van een leerling door deze fasering niet lineair verloopt. Een leerling kan situationeel onbenaderbaar zijn, maar basaal gezien toch leergericht. Een leerling kan leergericht zijn, maar toch nog steeds veel moeite met het in relatie komen met zijn klasgenoten. Het is derhalve noodzakelijk dat wij goed in beeld brengen hoe dit per leerling zich ontwikkelt.

Op basis van deze fasering en gebruikmakend van deze kenmerken maken wij arrangementen voor leerlingen die moeten leiden tot leergerichte leerlingen. Is een leerling leergericht, dan kan de leerling instromen in de arrangementen/leerlijnen die gekoppeld zijn aan het uitstroomniveau. De vorderingen m.b.t. de fasering worden vastgelegd in het OPP (ontwikkelingsperspectief). Daarnaast zijn in het OPP alle belanghebbende factoren binnen de context van het kind beschreven en zijn er doelen bepaald ten aanzien van de gedrags- en cognitieve ontwikkeling.

Inmiddels is het gehele team geschoold in de principes van RAP (response abilities pathways) en LSCI (life space crisis intervention). Het gedachtengoed gevangen in RAP gaat uit van herstel vanuit verbondenheid en gebaseerd op respect. Daaruit hebben we de circle of courage (zie afbeelding 1) gekoppeld aan de faseringen; zo wordt ons orthopedagogische handelen gekoppeld aan het pedagogisch concept en moet het leerkrachten en leraar ondersteuners handvatten geven om te werken met de kinderen, doelen te stellen en verklaringen te kunnen geven voor het handelen van het kind.

Afbeelding 1 – circle of courage

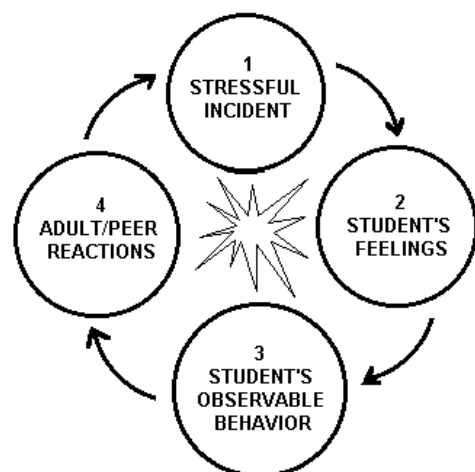
De circle of courage gaat uit van 4 aspecten:

- Belonging: zich verwant / betrokken voelen in een situatie / groep. Vanuit die verbondenheid kunnen handelen.
- Mastery: competent voelen in je handelen, sociale interactie en denken. Uitdagingen aangaan vanuit een stevige basis en zelfbeheersing om de uitdaging passend aan te kunnen gaan;
- Independence: onafhankelijkheid; zelf beslissingen kunnen nemen en verantwoordelijkheid nemen voor de successen van die beslissing, maar ook verantwoordelijkheid nemen voor falen als gevolg van die beslissing, doelen stellen en gedisciplineerd handelen.
- Generosity: gericht zijn om wat voor een ander te doen, bij te dragen aan het welbevinden van een ander.

LSCI is een verbale interventie techniek om planmatig van een crisissituatie (een situatie waar de emoties te hoog zijn opgelopen) een leersituatie te maken teneinde de zelfregulatie te vergroten. De planmatige aanpak gaat uit van 6 stappen:

1. Ontladen
2. Tijdlijn
3. Centrale thema
4. Inzicht
5. Nieuwe vaardigheden
6. transfer

De conflict cyclus is daarbij een belangrijk instrument om samen met de leerling zicht te krijgen op de stressvolle situatie en daarnaast inzicht te verkrijgen. De conflict cyclus is opgenomen als afbeelding 2.

Afbeelding 2 – conflict cyclus

Ondersteuningsmogelijkheden op domeinen

Hieronder is op de verschillende domeinen aangegeven welke ondersteuningsmogelijkheden wij inzetten en bij welke deelaspecten wij vinden dat wij breed kunnen ondersteunen.

- Cognitieve ontwikkeling: Zoals beschreven hierboven werken we aan de hand van de OPP's. Wij zijn teambreed in staat om kinderen met aanlegindicatie > TIQ 80 cognitief naar vermogen te laten presteren. Wij kunnen aanbod aanpassen. Dat geldt ook voor kinderen die meer uitdagende stof nodig hebben.
- Didactische ontwikkeling: Wanneer een leerling (om welke reden dan ook) een didactische achterstand heeft, is de school in staat de vervolg-interventies te formuleren. Vervolgens dient er conform de handelingsgerichte wijze uitvoer gegeven te worden aan deze plannen. Dat geschiedt in samenspraak met de teamleiding.
Spraak-, taalontwikkeling en communicatie: Veel kinderen hebben achterstanden op de taalontwikkeling. In samenspraak met Rkbs de Regenboog is het mogelijk extra materialen en oefenstof beschikbaar te stellen. Beide scholen worden vanuit één directie aangestuurd, kennis en materialen kunnen gemakkelijk worden gedeeld.
- Werkhouding: de doelen passend bij de werkhouding worden gekozen in lijn met de beschreven fasering. Dat wordt individueel bepaald in het OPP. Iedere groep heeft daarnaast groepsdoelen op het gebied van werkhouding en kinderen worden daar ook op individueel niveau op ondersteund.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag: de school kan een grote gedragsondersteuning bieden. Wij zijn in staat (naar ideale omstandigheden) in samenspraak met een hulpverlenende partij de kinderen te ondersteunen. Een deel van de plannen zijn gericht op de beheersing van het gedrag en een deel van de plannen is gericht op de ontwikkeling van het gedrag. Het gedrag ontwikkelen heeft een directe relatie met de zelfregulatie. De LSCI methodiek helpt ons om planmatig in te zetten op de zelfregulatie en op het herstel van ongewenst gedrag.
- Lichamelijke, motorische en zintuigelijke ontwikkeling: naast de 2 uren van de vakdocent bewegen de kinderen 4x per week 35 minuten tussen de middag onder begeleiding van spelbegeleiders. Daarnaast krijgen de kinderen judoles. Ook is het mogelijk om binnen het groepszorgplan ruimte te maken voor de motorische ontwikkeling al dan niet in samenspraak met de vakdocenten.

Handelingsgericht werken

In Haaglanden hebben we afgesproken dat we de onderwijsontwikkeling van kinderen volgen door de uitgangspunten van Handelingsgericht Werken te gebruiken. Hieronder verstaan we dat de school vanuit overzicht (wat is bekend) en inzicht (verklarende factoren) tot een passend uitzicht (passend aanbod) voor een leerling komt. Hierbij wordt de ontwikkeling van de leerling regelmatig geëvalueerd en worden zo nodig de doelen of het plan van aanpak voor de leerling bijgesteld. Scholen werken doelgericht en denken in mogelijkheden.

Uitgangspunt HGW	Op orde	In ontwikkeling	Nog op te starten
Handelingsgericht werken is een actuele werkwijze binnen onze school.	X		
1. Doelgericht werken.	X		
2. De werkwijze is systematisch, in stappen en transparant.	X		
3. Onderwijsbehoeften staan centraal.	X		
4. De wisselwerking en afstemming tussen het kind, opvoeding en onderwijs.	X		
5. Ouders en leerkrachten worden als ervaringsdeskundigen en partners gezien.	X		
6. Positieve aspecten zijn van belang.	X		
7. Constructieve samenwerking.	X		

Duurzame samenwerking & expertise deling

RKBS de Regenboog is een duurzame samenwerkingspartner omdat beide scholen vanuit één centrale directie worden aangestuurd. Het delen van kennis, expertise en materialen is daarmee gemakkelijk te organiseren.

De Opperd kent naast de samenwerking met Rkbs de Regenboog verschillende samenwerkende partijen, variërend van het HCO, Impegno en Jeugdwijs. Wij streven ernaar een zo breed mogelijk netwerk te hebben van hulpverlenende instanties, coaching partijen, mogelijkheden tot doen van diagnostisch onderzoek en uitvoerende partijen. Dat is een flexibel netwerk waar wij op basis van de behoeften uit putten.

Schoolmaatschappelijk werk is 2 dagen in de week beschikbaar voor beide scholen. SMW wordt ingezet in jaarlijkse afstemming conform de richtlijnen uit het ondersteuningsplan.

Ook Het Talentenhuis is een grote samenwerkingspartner daar zij onder de coördinatie van school de begeleid buitenspel activiteiten organiseren.

De Opperd wordt in toenemende mate benaderd deel te nemen aan MDO's, zeker als het de vraag is of een leerling al toe is aan onderwijs of juist eerst zorg (therapie) al dan niet in een residentiële setting voorwaardelijk alvorens het weer ruimte heeft voor onderwijs.

Expertise van externe deskundigen

Betrokken experts	Structureel	Regelmatig	Incidenteel	Niet van toepassing
Speciaal Basisonderwijs		X		
Speciaal Onderwijs	X			
Adviseur passend onderwijs	X			
Schoolmaatschappelijk werk (+)	X			
Leerplichtambtenaar	X			
Jeugdgezondheidszorg/schoolarts/ Schoolverpleegkundige	X			
CJG	X			
Politie/wijkagent			X	
Logopedie		X		
Fysiotherapie		X		
Jeugdhulppartners	X			

Aannamebeleid

Bij het plaatsen van kinderen moet zorgvuldig gekeken worden of het kind en de school voldoende goed bij elkaar passen om een duurzame samenwerking aan te gaan. In basis melden de ouders zich bij de locatieleider. We merken dat ook scholen dit doen in hun zoektocht snel een betere plek te hebben voor een van hun leerlingen of de adviseur van de SPPOH neemt contact op.

Bij het plaatsen moet onderstaande gezien worden:

- Een leerling heeft een toelaatbaarheidsverklaring cluster 4, een bijzonder arrangement waardoor hij tijdelijk op het cluster 4 onderwijs kan verblijven of is op een bijzondere grond en (veelal op verzoek van een samenwerkingsverband) te plaatsen.
- Na de intakeprocedure (zoals hieronder beschreven) maakt het SOC / CVB de afweging of dat een leerling plaatsbaar is. Dit geschiedt door onderstaande in acht te nemen:
 - o Zijn de ondersteuningsbehoeften duidelijk? Is duidelijk in welk arrangement een kind geplaatst moet worden (benaderbaar, relatie opbouw, leerbereid en leergericht)?
 - o Kan de school in de ondersteuningsbehoeften voorzien in algemene zin?
 - o Is de beoogde klas met de daarbij behorende leiding in staat om in de ondersteuningsbehoeften te voorzien?
 - o Is het logischerwijs te verwachten dat de leerling kan verankeren in de groep en in de school?
 - o Kunnen de ouders zich vinden in de handelingswijze van de school?

Hierbij dient opgemerkt te worden niet iedere factor even zwaar wegend is. Indien een kind niet plaatsbaar wordt geacht (dus anders dan dat er fysiek geen plek is) mogen ouders een schriftelijke motivatie hiervan verwachten.

Voorwaardelijk om een goede inschatting te kunnen maken onderstaande zaken deel uit van de intake procedure.

- Zicht op de voorgeschiedenis van de onderwijsloopbaan, het gezin (relevante zaken) en de betrokken hulpverlenende instanties. Dit wordt veelal duidelijk in aanloop naar een TLV – het raadgevend- of beslis-MDO zoals dat vanaf augustus 2017 binnen de SPPOH georganiseerd is.;
- Is het kind in basis gezien door de psycholoog en de ouders hebben kennisgemaakt met de school en hebben met SMW of de directie een intake gesprek gehad waarin zij benaderd worden als een ervaringsdeskundige van hun kind. Zij gaan vraag gestuurd op basis van de vooraf beschikbare informatie te werkt. Deze verkregen informatie wordt verspreid onder de leden van het SOC / CVB. Zij kunnen vragen meegeven om te bezien tijdens de contactmomenten.

Als een kind plaatsbaar wordt geacht, wordt met ouders en de vorige school een startmoment bepaald. Binnen 6 weken na de start van het kind op school, maakt het zorgteam op basis van alle informatie een start OPP. Na een week of 3/4 wordt de leerling besproken in het SOC / CVB; wat herkent de leerkracht van het OPP van de stamschool, wat moet aangevuld worden, wat heeft wellicht de prioriteit. Daarna wordt het OPP aangepast op basis van die input en besproken met de ouders en verzocht om een handtekening te plaatsen. De monitoring van dit proces geschiedt in het SOC / CVB.

Samenvattend:

- Aanmelden bij de locatieleider;
- Analyse van (dossier) gegevens en spreken met de betrokkenen (SMW & psycholoog) met daarin een belangrijke rol voor het MDO op de stamschool;
- In SOC / CVB nagaan of we kunnen voldoen aan de ondersteuningsbehoeften. Zo ja, dan startmoment bespreken. Zo niet, onderbouwen waarom niet en aangeven wat een betere plek zou kunnen zijn.

Zorgplicht

Sinds de invoering van passend onderwijs hebben schoolbesturen zorgplicht. Dit betekent dat zij verantwoordelijk zijn om te onderzoeken of de school aan een leerling met extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften passend onderwijs kan bieden, eventueel met de inzet van extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband. Soms is van tevoren niet duidelijk of en zo ja welke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften de leerling heeft. Dan heeft de school zes weken na schriftelijke aanmelding door de ouder(s)/verzorger(s) de tijd om te onderzoeken welke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften de leerling heeft en of de school passend onderwijs kan bieden. De periode van zes weken kan eenmalig met vier weken worden verlengd. Dit moet wel aan de ouders worden gemeld. Kan een school deze benodigde ondersteuning niet bieden, dan zoekt zij samen met ouders naar een passende plek op een andere school. Het samenwerkingsverband kan hierin ondersteunen, maar de schoolbesturen zijn en blijven verantwoordelijk.

De zorgplicht houdt ook in dat een school een leerling pas mag verwijderen als een andere school bereid is gevonden die leerling toe te laten. Zo wordt voorkomen dat een leerling tussen wal en schip valt. Een school kan een leerling weigeren als de school vol is. Hierbij geldt wel dat de school een consequent en transparant toelatingsbeleid heeft. Ook indien ouders de grondslag van de (bijzondere) school niet erkennen, is dit grond voor weigering. Het toelatingsbeleid van scholen is niet alleen voor ouders inzichtelijk, ook voor collega-scholen in het werkgebied is duidelijk hoe scholen omgaan met het toelaten van leerlingen. In werkgebieden waar sprake is van plaatsingsproblematiek, omdat veel scholen vol zijn, voeren scholen actief overleg om dit gezamenlijk op te lossen. Thuisnabij onderwijs is het uitgangspunt. Mocht blijken dat scholen/schoolbesturen onvoldoende rekening houden met de zorgplicht, dan spreken schooldirecteuren elkaar hier actief op aan. In laatste instantie kan de directeur van het samenwerkingsverband met schoolbesturen in gesprek gaan en eventueel besluiten het bestuur van het samenwerkingsverband maatregelen voor te stellen. Bij tussentijdse schoolwisseling van leerlingen hebben scholen altijd contact met elkaar voor zij een leerling van een andere school aannemen. Dit geldt overigens niet alleen voor situaties waarop de zorgplicht mogelijk van toepassing is, maar ook om overplaatsingen (bijvoorbeeld BAO > BAO, of S(B)O - BAO, situaties van onvrede bij ouders, etc.)

Symbiose trajecten

Voor veel kinderen is de overstap naar het regulier (voortgezet) onderwijs een droom. Bijna alle kinderen zijn gestart op regulier onderwijs en hoewel ze daar veelal een faalervaring achter de rug hebben, willen ze daar graag naar terug. Voor de kinderen die in de fase 'leergericht' zitten, kan dat een optie worden. Als duidelijk is wat de ondersteuningsbehoeften nog zijn en de inschatting gemaakt kan worden dat dat haalbaar is in het regulier onderwijs, kan de stap voorbereid worden. We hebben bemerkt dat dit (ondanks de wens van de kinderen) een schrikreactie teweeg kan brengen, zeker bij de ouders. Om de overstap kleiner te maken, of beter gezegd geleidelijker, zijn er samen met de Rkbs de Regenboog 2 soorten symbiose trajecten ontwikkeld, te weten:

- Gericht op instroom in het regulier onderwijs voor een individuele leerling;
- Gericht op de overstap vanuit De Opperd naar het regulier voortgezet onderwijs.

In de eerste variant gaat de leerling in samenspraak met deze leerling en zijn ouders kennismaken met het regulier onderwijs; leerdoelen worden geformuleerd en de leerling stroomt geleidelijk in, in een reguliere groep. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat Rkbs de Regenboog een school is die een verbreed en verdiept zorgprofiel heeft. De leerling kan dan (al dan niet vanuit een gastplaatsing) naar een andere reguliere school of blijven op Rkbs de Regenboog. Planmatige inzet, tussentijds evalueren en een dossierhouder aanwijzen (ook voor de leerling begeleider buiten de groepsleerkracht) is daarvoor van belang.

In de variant van de een groepsgewijze voorbereiding op het regulier VO gaan kinderen deels meedraaien in een reguliere groep, krijgen deels les met de andere leerlingen van De Opperd om zo ook de leerkrachtwisselingen te simuleren. De competenties die dan nadrukkelijk getraind worden en door een mentor begeleid worden zijn:

- Zelfstandigheid;
- Reflectief vermogen en het maken van de "goede keuze" na reflectie;
- Planning en organisatie;
- Sociaal inzicht;

- Schoolse vaardigheden (zoals: hoe leer je?; aantekeningen maken; samenvatten en basaal rekenen en taal).

De symbiose trajecten zijn nu gericht op Rkbs de Regenboog. Met name de individuele variant (instroom in regulier basisonderwijs) is uitgebouwd naar andere scholen. In goed overleg en met individuele begeleiding tijdens het instroomproces op de reguliere school heeft dit tot op heden tot succes geleid.

De school blijft zich door ontwikkelen en aansluiten bij de diverse beginsituaties van onze leerlingen. Wij zijn ervan overtuigd dat ons pedagogisch concept versterkt met het planmatig handelen op didactisch en pedagogisch vlak ons een goede school maakt voor kinderen die een grote gedragsondersteuning nodig hebben.

Waarvan akte,

M.A. Veira
Directeur De Opperd

Onderwijsbehoeften van leerlingen	Specifieke kennis en kunde	Opleiding/werkervaring	Inzet en zichtbaarheid
Domeinen			
Cognitieve ontwikkeling	Pedagoog	HBO	5 dagen in de week
	Onderwijskundige	Universiteit	4 dagen in de week
	Schoolleider	Vakbekwaam	2x 5 dagen in de week, 1x 4 dagen in de week
	Schooleider	Master (universiteit)	5 dagen in de week
Didactische ontwikkeling	orthodidactiek	Post HBO	5 dagen per week
Spraak, taal en communicatie	<i>Taal coördinator</i>	Post HBO	2x 4 dagen in de week, 1x 3 dagen in de week,
Werkhouding motivatie, doorzettingsvermogen, leren leren, werktempo, zelfstandigheid	<i>orthopedagogiek</i>	<i>Post HBO</i>	5 dagen per week
Sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag	Psycholoog Master SEN	Universiteit HBO	3 dagen in de week 1x 5 dagen in de week, 1x 4 dagen in de week, 1x 3 dagen in de week
	Ervaringsdeskundigen ZMOK	HBO & ervaring	Alle dagen van de week zo'n 10 collega's minstens
Lichamelijke, motorische, zintuiglijke ontwikkeling	Ergo therapeut	HBO	5 dagen per week

